

مصطفی جلیلیان مصلحی شاعر و پژوهشگر ادب آیینی از ظرفیت‌های این عرصه برای تعالی امر زیارت می‌گوید

زیارت متعالی در آینه شعر آیینی

۲

آیین «اذن عزا» در حرم مطهر رضوی برگزار شد

اذن عزا و روضه و ماتم گرفته‌ایم

دیروز در آخرین روز ماه ذی‌الحجه، آیین «اذن عزا» همراه با مراسم تعویض پرچم گنبد منور رضوی و همچنین اهدای پرچم‌های عزا به هیئت‌های مذهبی سراسر کشور برگزار شد.

محمد توکلی معاون اماکن متبرکه حرم مطهر رضوی جزئیات برنامه‌های آستان قدس رضوی در دهه اول ماه محرم را تشریح کرد و گفت: حرم مطهر رضوی همواره الگوی برگزاری مراسم عزاداری صحیح است و بر

همین اساس برای محرم امسال نیز برنامه‌های فرهنگی و تبلیغی متعددی پیش‌بینی شده است. وی افزود: برنامه‌های دهه اول ...

یادداشت

سر ارادت ما و آستان حضرت دوست

حجت‌الاسلام حامد کاشانی |

ماه محرم دارای یک ویژگی خاصی است که با همه ماه‌های دیگر تفاوت دارد. در این ماه فضای رشد برای ورشکسته‌های روحی و معنوی نیز فراهم است. بخشی از اوقات معنوی طول سال برای سرمایه‌داران است، سحر هر شب برای کسانی است که امام زمان(عج) اذن می‌دهد تا بیدار شوند و با خداوند متعال سخن بگویند و مناجات کنند و نماز شب بخوانند و اشک بریزند، بالاخره یک کلاس و یک سرمایه‌ای دارند، برخی اگر هر شب نتوانند این کار را بکنند شب‌های

جمعه سحری دارند و اشک چشمی. بعضی‌ها این قدر سرمایه ندارند ولی ۳۰ شب ماه مبارک رمضان مناجات ابوحزمه می‌خوانند و اهل عبادت و توسل و تهجد هستند. کسانی هستند که از اول ذی‌القعدة تا دهم ذی‌الحجه چله می‌گیرند، رشد هم می‌کنند. اینکه انسان در حالت عادی، در این روزگار غفلت‌زده، سحر بلند شود و عبادت کند، این کار کار هر کسی نیست. در سال یک موسمی هست که ورشکسته‌ها هم امید دارند که بلند شوند، بیچاره‌ها هم امید دارند که پرواز کنند... یا رحمه الله الواسعه ویا باب نجاه الائمة...

لذا می‌بینید که بازار محرم داغ‌تر است، برای اینکه کسانی که مانند من هیچ چیزی ندارند محرم را با یک امید می‌آیند و در مجالس سیدالشهدا(ع) خدوشان را به امام زمان(عج) نشان می‌دهند. نکته دیگر این است که این انتخابی که ما انجام می‌دهیم که به فلان جلسه برویم یا به جلسه دیگر، درست است که گاهی می‌خواهیم استفاده ببریم، اما گاهی اوقات یک حجابی برای ماست، اگر پدر یا مادر یا یکی از اقوام دوستان ما از دنیا برود، دیگر ما اصلاً کاری به این موضوع نداریم که سخنان و روضه‌خوان و قاری مجلس ختم چه کسی است، می‌رویم که به آن شخص تسلیت بگوییم، غرض «عرض تسلیت» است.

ماه محرم آغاز عزا بر حضرت سیدالشهدا(ع) نیست، ماه صفر هم پایان عزا بر حضرت سیدالشهدا(ع) نیست، هزار و ۴۰۰ سال است که حضرت زهرا(س) عزادار هستند، ولی از ویژگی‌های مادر این است که اگر نعمتی باشد، دوست دارد که بقیه را سهیم کند. به همین جهت به ما لطف می‌کند و اجازه می‌دهد در عزای فرزند او قدری سهیم باشیم. یک حدیث در منابع مهم ما مانند «کامل‌الزیارات» آمده است که امام صادق(ع) به زراره فرمودند: هر قطره اشکی که از چشم شما جاری می‌شود «وَصَلَّ فَاطِمَةُ عَلَیْهَا السَّلَامُ» خبر آن به حضرت زهرا(س) می‌رسد و «وَأَسْعَدَهَا عَلَیْهِ...» و با این اشک چشم آن بانو را یاری می‌کند. اگر هدف ما یاری صدیقه طاهره و عرض ارادت و تسلیت به او باشد دیگر نباید فلان منبری یا فلان مداح اولویت ما باشد.

با عاشوراییان / «جون بن حَوّی»

برو! من نَسَب تو می‌شوم

بسیاری را در آن ثبت کرد. اما اوج قصه جون بن حَوّی به زمانی بازمی‌گردد که مولایش حسین(ع) عزم مکه کرد و از آنجا راهی کوفه شد. چون در تمام این سفر پشت سر امام(ع) حرکت می‌کرد. نه اینکه حسین(ع) محتاج خدمه باشد یا بخواهد بارش را بر دوش کسی بیندازد، نه! چون عاشقِ مولایش بود؛ او در کلام حسین(ع) همان شور و آهنگی را می‌شنید که در کلام حسن مجتبی(ع) و علی مرتضی(ع). برای جون محل و مکان معنا نداشت، یعنی مهم نبود که کجای زمین ایستاده است؛ آنچه اهمیت داشت، همراه شدن با حسین(ع) بود؛ می‌دانست حتی بهشت برین هم بی‌حضور او نه جذابیتی دارد و نه معنایی. همیشه آرزو داشت آخرین لحظات عُمرش را در رکاب اولاد علی(ع) بگذراند؛ آرزوی شهادت از زمان حضور جون در

محمدحسین نیکبخت |

درست است که به ظاهر غلام بود، اما در منزل ابوذر غفاری، صحابی دلسوخته پیامبر خدا(ص) جز مهربانی و آقایی چیزی ندید. ابوذر طبق آنچه از رسول خدا(ص) فرا گرفته بود، به «جون بن حَوّی» از گل نازک‌تر نمی‌گفت؛ اصلاً او را آزاد کرده بود، اما جون حاضر نبود از ابوذر دل بکند. آن‌ها با هم غذا می‌خوردند، لباسشان مانند هم بود و زندگی روزمره‌شان با هم فرقی نمی‌کرد. هر چند ابوذر آه در بساط نداشت، اما جون حاضر نبود یک روز زندگی در خانه او را با همه عمر نشستن پای سفره رنگارنگ برخی از اصحاب سرشناس عوض کند. مهربانی‌های مولای خودش را دوست داشت. حتی وقتی ابوذر را به «رَندَه» تبعید کردند جون باز هم با او همراه شد. جون در سال‌های با ابوذر بودن، فهمید اگر دنبال صلاح و رستگاری است، باید آن را در خانه علی(ع)، فاطمه(س) و فرزندان آن‌ها پیدا کند. این بود که پس از درگذشت ابوذر راه مدینه را در پیش گرفت و خود را به خانه امیرمؤمنان(ع) رساند.

■ شاهد مصائب اهل بیت(ع)

جون بن حَوّی، سیاه‌پوستی که اصالتاً از اهالی منطقه «نوبه» در آفریقا بود، حالا یکی از اعضای خانه امیرمؤمنان(ع) به حساب می‌آمد و مفتخر بود در خانه‌ای زندگی می‌کند که عطرآگین از شمیم وحی است. او با امام(ع) به کوفه رفت و در سال‌های دشوار خلافت آن حضرت در بحبوحه بیداد ناکثین، توطئه قاسطین و جهل جهان‌سوز مارقین، کنار امیرمؤمنان(ع) و خانواده آن حضرت ماند؛ در صفین، جمل و نهروان جنگید، بر ماتم ضربت خوردن امیرمؤمنان(ع) و شهادت او، سخت گریست. بعدها در خانه امام مجتبی(ع) ساکن شد؛ در نبردهای دوران خلافت کوتاه آن حضرت همراه وی بود و بعد شاهد خیانت کوفیان و هجرت امام(ع) به مدینه. چون را از افرادی دانسته‌اند که پس از شهادت امام مجتبی(ع) در تشییع پیکر پاک آن حضرت همراه امام حسین(ع) بود و شاهد تیرباران تابوت پسر پیامبر(ص). اگر جون در دورانی می‌زیست که به تاریخ شفاهی بها می‌دادند، می‌شد با خاطراتش صدها کتاب تاریخ نوشت و ناگفته‌های

این تیغ دیگر به غلاف احتیاج نخواهد داشت، پس چرا بارم را سنگین کنم؟ شادمانه نزد امام(ع) رفت. وقتی مقابل سالار شهیدان(ع) رسید؛ عرض ادب کرد و رخصت رفتن به میدان جنگ را خواست. امام(ع) با مهربانی شانه جون را فشرد و فرمود: تو همه جا همراه و مصیبت‌کش ما بوده‌ای، حال دیگر برو، به زندگی‌ات برس و خودت را گرفتار ما نکن. جون باز خواسته‌اش را تکرار کرد و حسین(ع) نیز سخنان پیشین را. جون بی‌طاقت شد، سیل اشک بر چهره‌اش دوید؛ باید راهی برای اجازه گرفتن می‌یافت. سال‌ها حضور در کنار اهل‌بیت(ع) و دیدن سیره نورانی آن‌ها، راه راضی کردن سیدالشهدا(ع) را به جون بن حَوّی آموخته بود. به سیدالشهدا(ع) عرض کرد: بله! حق دارید اجازه ندهید. این میدان، میدان صاحبان نَسَب است؛ مردان سپیدروی و

خوشبو؛ مرا چه به جانبازی در کنار این بزرگان، من که برده‌ای سیاه و بی‌نَسَب و بدبویی بیش نیستم؛ امام(ع) طاقت از کف داد، جون را در آغوش کشید و در حالی که اشک بر صورت مبارکش جاری بود، فرمود: عزیز دلم! آتش مزین بر دل، برو، من نَسَب تو می‌شوم؛ خداوند روی تو را سپید گرداند و خوشبویت کند و جون، شادمان از این رخصت راهی میدان شد. روز بعد زمانی که طایفه بنی‌اسد برای دفن شهدای بی‌سر کربلا آمدند، پیگیری را دیدند که بوی مُشک می‌داد. از سیدالساجدین(ع) درباره آن پرسیدند و امام(ع) فرمود: خداوند جون را رحمت کند.

جنگ جمل، لحظه‌ای رهایش نکرده بود و حالا در محرم سال ۶۱ق جون در نقطه‌ای ایستاده بود که برایش مرکز عالم هستی به حساب می‌آمد و نقطه عروج.

■ رخصت گرفتن از سیدالشهدا(ع)

روز عاشورا بود و سپاه امام حسین(ع) در مقابل دشمن صف‌آرایی کرد. یاران یک به یک مقابل سیدالشهدا(ع) می‌ایستادند و آخرین وداع‌ها انجام می‌شد و چه باشکوه. جون هم می‌خواست به میدان برود؛ شمشیرش را برداشت و غلاف آن را که از لیف خرما بود، شکست. با خودش گفت:

ماه محرم از راه رسید. این ماه در مکتب تشیع یادآور نهضت حضرت سیدالشهدا(ع) و حماسه جاودان کربلاست. این ماه، ماه حُزن اهل بیت(ع) و شیعیان ایشان است.

«مهر» نوشته است: «از حضرت امام رضا(ع) روایت شده چون ماه محرم داخل می‌شد، پدرم را کسی خندان نمی‌دید و اندوه و حُزن پیوسته بر او غالب می‌شد تا روز دهم، چون روز عاشورا می‌شد آن روز، روز مصیبت و حزن و گریه او بود و می‌فرمود امروز

روایت

شب اول ماه محرم چه اعمالی دارد؟

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۳۹۵ |

تولیت آستان قدس رضوی:

درس‌های

نهضت حسینی در

عزاداری‌های محرم

تبیین شود

۴

نگاهی به «مقتل‌الحسین(ع)» از ابی مخنف، مورخ شیعی اهل کوفه

قدیمی‌ترین مقتل امام حسین علیه السلام کدام است؟

۳

با هدف گسترش فرهنگ تلاوت و استماع قرآن در هیئت‌های مذهبی برگزار می‌شود

پویش نذر تلاوت

۴

یادداشت/بهمن دهستانی

محرم و نوسازی اجتماعی

۲

خبر

ویژه‌برنامه‌های حرم مطهر رضوی در دهه اول محرم

معاون تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی جزئیات برنامه‌های دهه اول محرم در حرم مطهر رضوی را اعلام کرد. حجت‌الاسلام شریعتی‌نژاد معاون تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی با اشاره به اینکه مراسم عزاداری حضرت سیدالشهدا(ع) در حرم مطهر رضوی با مراسم اذن عزا و تعویض پوش صریح مطهر و پرچم گنبد آغاز می‌شود، گفت: در طول دهه اول محرم برای بهره‌مندی عموم زائران هر روز سه نوبت در رواق امام خمینی(ره) مراسم سخنرانی و عزاداری تدارک دیده شده که نوبت اول از ساعت ۴:۳۰ تا ۶ صبح، نوبت دوم از ۱۰:۴۵ تا ۱۴ ظهر و نوبت سوم از ۱۸:۳۰ تا ۲۲:۳۰ با حضور مداحان مختلف برگزار می‌شود. افزون بر رواق امام خمینی(ره) در رواق دارالحجه، مسجد گوهرشاد و صحن قدس نیز ویژه زائران مراسم عزاداری و سخنرانی دایر خواهد بود. وی ادامه داد: محفل «شیرخوارگان حسینی» جمعه ۱۴ مردادماه از ساعت ۸صبح و محفل «احلی من العسل» پنجشنبه ۱۳مرداد از ساعت ۱۰ در رواق امام خمینی(ره) برپا می‌شود. همچنین در این ایام مراسم عزاداری ویژه بانوان در رواق حضرت زهرا(س)، دارالحجه و دارالرحمه پیش‌بینی شده که در این مراسم سخنرانان، قاریان قرآن و مرثیه‌خوان‌ها از بانوان هستند. یکی دیگر از برنامه‌های فرهنگی تبلیغی این ایام، نشست‌های پرسمان دینی است که با موضوعاتی همچون «آثار اجتماعی امر به معروف و نهی از منکر»، «جوانان عاشورایی؛ غیرت، بصیرت، عوامل ریزش و رویش، ولایت‌مداری»، «عزاداری مطلوب» و «سیره امام رضا(ع) در رنده نگاه داشتن یاد و نام ابا‌عبدالله(ع)» هر روز ساعت ۱۸ در صحن جمهوری اسلامی برگزار می‌شود. وی برگزاری حلقه معرفت به صورت شبانه‌روزی، عزاداری ویژه کودکان در رواق کودک، پاسخگویی به شبهات، برپایی میزهای خدمت‌به‌زائران، اجرای برنامه‌های گروه و کاروان‌های زیارتی و اجرای مراسم عزاداری ابناءالرضا(ع) از دیگر برنامه‌های معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی به مناسبت دهه اول محرم برشمرد. معاون تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی با بیان اینکه در این ایام محافل قرآنی متعددی نیز در حرم مطهر برپا می‌شود گفت: کرسی‌های تلاوت هر روز پیش از نماز مغرب در دارالقرآن برگزار می‌شود. همچنین محفل قرآنی شب عاشورا دیگر برنامه قرآنی است که در رواق امام خمینی(ره) حرم مطهر برگزار خواهد شد. شریعتی‌نژاد تأکید کرد: با همکاری مرکز ارتباطات و رسانه آستان قدس رضوی محافل عزاداری حرم مطهر به صورت زنده از طریق رسانه‌های ملی و بین‌المللی و همچنین درگاه اینترنتی رضوی تی‌وی و فضای مجازی به آدرس razavi_aqr_tir.ir پخش خواهد شد.